

ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ (Ιούλιος 2010)

Συγγραφέας: ΦΑΝΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ

Νέα στρατηγική για τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου προτείνουν δύο εμπειρογνώμονες, με σκοπό μια πρακτικά πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, λαμβάνοντας υπόψη την απροθυμία των μεγάλων ρυπαντών -της Κίνας, των ΗΠΑ και της Ινδίας- να συμμορφωθούν στον καθορισμένο περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Σε κοινή μελέτη τους ο πρώην διαπραγματευτής του ΟΗΕ σε θέματα κλίματος Nigel Purvis και ο Andrew Stevenson από το thinktank Resources for the Future επισημαίνουν την ανάγκη για μια νέα συμφωνία αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής. Οι δύο εμπειρογνώμονες εκφράζουν τη δυσπιστία τους σχετικά με την αποτελεσματικότητα του Συμφώνου της Κοπεγχάγης που ορίζει ότι η άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη δεν θα πρέπει να ξεπεράσει τους 2 βαθμούς πάνω από το επίπεδο της προβιομηχανικής εποχής, χωρίς ωστόσο να θέτει νομικές δεσμεύσεις ή χρονοδιαγράμματα. Ακόμα και αν τελικά η Κίνα και η Ινδία αποφάσισαν έστω με καθυστέρηση, να στηρίξουν το Σύμφωνο, οι Purvis και Stevenson αμφισβητούν την προθυμία ιδιαίτερα της Κίνας να συμμορφωθεί με τους όρους μιας δεσμευτικής διεθνούς συμφωνίας που θα μπορούσε να της θέσει όρια και θα την ελέγξει.

Αναφορικά με τις ΗΠΑ, οι δύο εμπειρογνώμονες τις χαρακτηρίζουν «αναξιόπιστο συνεταιίρο» που μπορεί να συμμετέχει σε μια συμφωνία μείωσης των ρύπων αλλά είναι αμφίβολο αν ανταποκριθεί στην πράξη περιορίζοντας τις εκπομπές του αερίων. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν στην έκθεσή τους «η θλιβερή αλήθεια είναι ότι παρά τα χρόνια προσπάθειας από ομάδες πολιτών και ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, παρά την είσοδο στον Λευκό Οίκο και το Κογκρέσο περισσότερο φιλοπεριβαλλοντικών πολιτικών, οι ΗΠΑ δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν σε μια εθνική πολιτική για το Κλίμα. Τελικά εκείνο που μετράει περισσότερο είναι τι είδους νομοθεσία θα ψηφιστεί στο Κογκρέσο για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Η μελέτη των δύο εμπειρογνομώνων με τίτλο “Re-thinking Climate Diplomacy:

New ideas for transatlantic cooperation post-Copenhagen' προτείνει στην Ευρώπη να εγκαταλείψει τη στρατηγική της για μείωση των εκπομπών αερίων και να επικεντρωθεί σε βασικές δράσεις-κλειδιά που θα περιλαμβάνουν οπωσδήποτε α) την αύξηση της ζήτησης για τεχνολογίες καθαρής ενέργειας, β) τη χρηματοδότηση των φτωχότερων βιομηχανικών χωρών για καθαρή ανάπτυξη και γ) την κατάργηση της επιδότησης στα ορυκτά καύσιμα, που μόνο για το 2001, στην ΕΕ, ανήλθε στο ποσό των 45 δις δολαρίων.

Την αντίληψη ότι η ακολουθούμενη πολιτική καθορισμού στόχων για μείωση των εκπομπών αερίων που ακολουθεί η διεθνής κοινότητα θα αποδειχτεί αποτυχημένη εκφράζει επίσης ομάδα ακαδημαϊκών, σε έκθεση τους που χρηματοδοτήθηκε εν μέρει από το London School of Economics. Στην έκθεση αυτή οι συγγραφείς μεταξύ των οποίων ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της East Anglia Mike Hulme αλλά και ο περιβαλλοντολόγος Ted Nordhaus επισημαίνουν ότι η αποτυχία της διάσκεψης της Κοπεγχάγης φανερώνει ότι δεν έχει νόημα να προωθείται μια κλιματική πολιτική με κύριο άξονα τη μείωση των εκπομπών αερίων. Υποστηρίζουν την ανάγκη αλλαγής πορείας με έμφαση στις κρατικές επενδύσεις σε ενεργειακά καθαρές καινοτομίες, όπως η ηλιακή τεχνολογία που θα χρηματοδοτείται από ένα μικρό «πράσινο» φόρο, με σκοπό η πράσινη ενέργεια να καταστεί φθηνότερη από τα ορυκτά καύσιμα.

Επίσης υπογραμμίζουν ότι όσο διατηρείται το κοστολογικό χάσμα μεταξύ των ορυκτών καυσίμων και των μορφών καθαρής ενέργειας, τόσο θα μεγαλώνει και η εξάρτηση των γρήγορα αναπτυσσόμενων χωρών από τα ορυκτά καύσιμα. Ήδη η Κίνα και η Ινδία έχουν ξεκαθαρίσει ότι δεν θα δεχτούν να τους επιβληθούν έξωθεν περιορισμοί στον ρυθμό της οικονομικής τους ανάπτυξης που εξακολουθεί να στηρίζεται στη χρήση ορυκτών καυσίμων.

Ο κύριος συγγραφέας της έκθεσης καθηγητής Gynn Prins, αναφέρει ότι πρέπει να αναγνωρίσουμε πως η κλιματική πολιτική των στόχων και της εμπορίας των ρύπων δεν είναι λειτουργική, γεγονός που αναμένεται να επιβεβαιωθεί στη σύνοδο κορυφής του Μεξικού στο τέλος του χρόνου. Διευκρινίζει πως η κλιματική αλλαγή μπορεί να αντιμετωπιστεί καλύτερα εάν θεωρηθεί μέρος ενός ευρύτερου συνόλου που περιλαμβάνει ζητήματα πληθυσμού, τεχνολογίας, οικονομικών διαφορών, φυσικών πόρων κ.ά. «Δεν πρόκειται μόνο για ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα αλλά για ένα πρόβλημα οικονομικής ανάπτυξης και χρήσης γης που μπορεί να προσεγγιστεί από

διαφορετικές σκοπιές» επισημαίνουν οι συγγραφείς της έκθεσης και προσθέτουν ότι «δεν σημαίνει ότι πρέπει να παραβλέψουμε την αξία που έχει η ενθάρρυνση επενδύσεων σε χαμηλού κόστους μορφές πράσινης ενέργειας, καθώς η απεξάρτηση της παγκόσμιας οικονομίας από τη χρήση του άνθρακα είναι επιθυμητή για πολλούς λόγους». Επιμένουν ωστόσο ότι η κλιματική πολιτική δεν μπορεί να περιορίζεται στη μείωση των εκπομπών, η οποία μπορεί να αποδώσει σημαντικά πλεονεκτήματα μόνο στο πλαίσιο ενός πλέγματος στόχων πολιτικά χρήσιμων και ρεαλιστικών.

Ποιος θέλει, τι. Οι θέσεις των βασικών εταίρων

Κίνα, Ινδία, Νότια Αφρική

Δεν θέλουν να υποβάλουν τις πράξεις τους σε καθεστώς ελέγχου. Δεν επιθυμούν να διαπραγματευτούν τις μεταβατικές πρωτοβουλίες τους με τον διεθνή παράγοντα. Δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα να ανταποκριθούν στην προσπάθεια μείωσης των εκπομπών αερίων κατά 50% έως το 2050.

Βραζιλία

Η διαπραγματευτική της θέση είναι ίδια με εκείνη της Κίνας, της Ινδίας και της Ν. Αφρικής παρόλο που δεν αντιτίθεται τόσο έντονα στην επιβολή πλαισίου αυστηρότητας. Έχει θέσει στόχους για τη μείωση αερίων θερμοκηπίου σύμφωνα προς τον στόχο για περιορισμό διεθνώς κατά 50% των εκπομπών αερίων έως το 2050.

Κορέα, Μεξικό, Ινδονησία

Πρόθυμες να δεχτούν διεθνή μέτρηση, αναφορά και επαλήθευση.

Έχουν θέσει στόχους αυστηρότερους από εκείνους μεγάλων οικονομιών που όμως δεν έχουν τεθεί σε διεθνή διαπραγμάτευση.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Πρόθυμη να δεχτεί αυστηρό πλαίσιο και να το εφαρμόσει ακόμη και μονομερώς. Πρόθυμη να αλλάξει τον στόχο της προς τα πάνω στη βάση διεθνών διαπραγματεύσεων.

Ηνωμένες Πολιτείες, Καναδάς, Ρωσία

Πρόθυμες να δεχτούν αυστηρό πλαίσιο αλλά μόνον εφόσον δεσμευτούν σε αυτό όλες οι υπόλοιπες ισχυρές οικονομίες. Έχουν θέσει σχετικά ήπιο πλαίσιο για τους στόχους του 2020, χωρίς να δέχονται πιο σφιχτό πρόγραμμα με βάση τις διεθνείς διαπραγματεύσεις. Πρόθυμες να δεχτούν τον διεθνή στόχο για μείωση των εκπομπών αερίων κατά 50% έως το 2050.

Ιαπωνία

Πρόθυμη να δεχτεί αυστηρό καθεστώς αλλά μόνο εφόσον το υιοθετήσουν όλες οι υπόλοιπες μεγάλες οικονομίες. Η εφαρμογή ενός σφιχτού προγράμματος δεν μοιάζει να αποτελεί προτεραιότητα. Πρόθυμη να εντείνει την προσπάθεια ελάττωσης των εκπομπών αερίων της έως το 2020, φτάνοντας σε ένα φιλόδοξο όριο που θα οριστεί με διεθνή συναίνεση.

Αυστραλία

Πρόθυμη να αποδεχτεί ένα αυστηρό καθεστώς μόνο εφόσον δεσμευτούν και όλες οι υπόλοιπες ισχυρές οικονομίες. Έχει θέσει ήπιους εσωτερικούς στόχους για το 2020 αλλά δέχεται να τους αναθεωρήσει επί τω αυστηρότερο εφόσον προηγηθούν διεθνείς διαπραγματεύσεις.

Μικρά νησιωτικά κράτη

Τάσσονται σαφώς υπέρ της εφαρμογής ενός σφιχτού μεταβατικού καθεστώτος που θα στηρίζεται στην επιστήμη. Ωστόσο επισήμως αντιτίθενται να υποβληθούν σε περιορισμούς ως προς την εκπομπή ρύπων, ιδιαίτερα εφόσον δεν τους ζητείται κάτι τέτοιο. Η ανησυχία για τις κλιματικές επιπτώσεις μπορεί να τους οδηγήσουν να

δεχτούν τη θεσμοθέτηση υποχρεώσεων για μειωμένες εκπομπές ρύπων, υποχρεώσεων που θα αναλαμβάνονταν σε διεθνή κλίμακα για τη διάσωση του πλανήτη.

Λιγότερο αναπτυγμένες χώρες

Προτιμούν ένα αυστηρό καθεστώς μείωσης των αερίων θερμοκηπίου αλλά επισήμως αντιτίθενται στο να ακολουθήσουν ένα δεσμευτικό πλαίσιο μείωσης των εκπομπών, ιδιαίτερα καθώς δεν του ζητείται κάτι τέτοιο. Η ανησυχία σχετικά με τις κλιματικές επιπτώσεις ενδέχεται να τους οδηγήσει να δεχτούν τη θεσμοθέτηση υποχρεώσεων για μειωμένες εκπομπές ρύπων, υποχρεώσεων που θα αναλαμβάνονταν σε διεθνή κλίμακα για τη διάσωση του πλανήτη.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «ΔΑΙΜΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» της Εφημερίδας «Η ΑΥΓΗ», 4 Ιουλίου 2010, σ. 8.